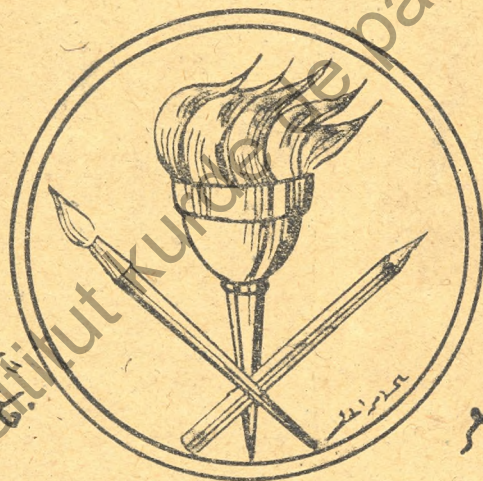

معمل تجليد واراغري

اصناعة الرفاتر المدرسية على اخصه في انواعها

الاسم
الصفحة
المدرسة

_____

_____

_____

الاسم
الصفحة
المدرسة

insititut kurde de paris

زمانه نیندو - نه وروپیکان

زمانه نیندو نه وروپیکان ، به وکومه له زمانه نه نیندو نه هر ورو به زومری
 له نه وروپاوه له به نیکلی ناسیاد اقه یان یی نه کریت یا بیان کراوه و نیکتاله
 نا وچوون ، کومه له زمانیک له به نیکولینه وه ده که وتوره که له که له به کتردا
 خرمن و له بنه ره تا نه که در نینه وه به ریه ک زمانه نه که ره یی نیکتانه ماوه
 به لام نه نیت له کای هوی دا بوو نیت وه به یاره تی زاننه زمان له توانا دا
 هه یه که چار نیک له در هه نیتته وه ، نه م زمانه یی نه و تریت در نیندو
 نه وروپیی بنه ره تی ، او هه زمانیک نیتته وه به نه م زمانه یی تی
 نه و تریت در نیندو - نه وروپیی ، که هه و نه م زمانه نه شی به به ریه که وه
 بیان نه و تریت در کومه له زمانه نیندو - نه وروپیی .

فرانس بوی که به دانته ری زاننه زمانه وانی « نیندو - نه وروپیی »
 نه ز فریدریت له نوسراوه به نا و بانگه که ی دا اده بهاره ی سینه ی کار کوزرین
 له زمانه انگریزی دا وه به راورد کردنی له که له زمانه یی یونانی ، لاتینی ، فارسی و
 زمانه کیرمانیطان دا - ۱۸۱۶ بویه که م چار باسه ی زمانه یی نه م ز نره زمانه
 « نیندو - نه وروپیی ، یانه نه کات له یان نا له نوسراونگه که وره تراله زیر
 ناوی « گراماتیک به راورد کردنی - انگریزی ، زه ندی ، که ره نی ، یونانی ،
 لاتینی ، لیتاوی لاشی کون ، گوتی نه لانی » - ۱۸۲۲ زیاتر له به نه م باسه
 نه دو نیت .

بوی زار او هی « نیندو - نه وروپیی » به کار نه نیتته به لام بولیوس

کلابروت له «نایا یولگوتتا» دا - ۱۸۴۲ زار او هی «ئیندو گومان» به کار
 نه هین له انگلستان به م کوفه له زمانه نه لین «ناری» وه به وگه لانه ی
 به م زمانه نه دوین نه لین «ناریطان» یا «ناریانیتان» له نه کانیاش داله
 کاتی فه رفانه وه وای ناریطان دابه نیازی ره گه زیه رستی نه م زار او ای
 به کار نه هین له راستی داهیج که متکی له م زار او هیانه و او ته «ئیندو-
 نه وروی» یا «ئیندو-گومان» یا «ناری و ناریان» به نه وای له گله
 مه به سی ناوانانه که دانا گو بنیست

یه که میان له به رنه وه ی ناوی تاکه ولایتیک در هندستان» به رعبه ر
 به کوفه له وولایتیک زور (نورویا) دازاوه که له به راورد کردنا نه وه
 شتیکی راستی یه ره رای نه وه شی هه هوو نه وزمانانه ی که له
 نه ورویاقه میان یی نه کرت «ئیندو-نه وروی» نین پروینه زمانی
 فله ندی وه هه چهری که نه گه رینه وه به کوفه له زمانی «ئیندو-نور»
 دووه میان له به رنه وه ی له نیوان ورور له ولایت ورور ناوای نه و
 وولایتانه دا که به زمانیکه هندی یا گمانی نه دوین نه لین ولایتی که هین
 که به زمانیکه «ئیندو-نه وروی» نه دوین به لام نه هیندن نه گمانی نو
 وینه نه وولایتانه ی که به زمانیکه گمانی یا لانی یا رومانی قه نه که نا
 سیره میان له به رنه وه ی له زانی زمانیاته نیا به زمانه «هیندو-
 نرانی» کان نه ورتیت «ناری یا ناریان» چونکه هه رنه مان ناوی
 خویان به وهوره بردووه، هیا نین نه م زار او هی به به ره هوو نه و

که لانه را به زمانیکه «کیندو» که وروی» که نه لهن شتیک راستانی به

من بویه لیره دازار اوهی «کیندو» که وروی» م به کار کینا چونکه له به شی
زوری ولاته مانی جیراندا، بیجه له نه لانا و انگلستان که به زوری دوزراوه
که ی که به کار که کینن، نه م زار اوه به واته «کیندو» که وروی» به کار
که کینن

نایانه و زمانه ی که به «کیندو» که وروی» یا «کیندو» که وروی»

یا ناری " ناو که برین کا خانه ن به یی که و نوسرا وانه ی بو مان به یی
کا ون یا دوزرا و نه ته وه زمانه «کیندو» که وروی» که ورو بیگان، نه خانه ی خواره و نه

۱- هندی کونتری ناو که برت به (کیندی کون) که میش

که بیت به دووه که وه: یه که میان (قیدی) واته زمانی (قیده کان)

که زمانی ویره یی کوئی به ره میطان بوه، کونترین وگرنگترین لیدی

(رنگیدا) یه که بریتی به له ۱۰۴۸ سرودی نایین، نه م ویره کونه

نه که رتته وه بونزیکه ی دووه زار سال له وه ویسی، دووه میان

نه و زمانه یه که یی که لکن (سانگری) که زمانیکه ویره یی زور به زره و

له لایه ن زمانه وان (پایین) وه له سه ده ی چواره می بیسی عیادا

ده ستوریکلی عورس وگرانی بو داترا، به م زمانه لادکی نیفتخانی

که وری هندی (عه هابراته) و (رافایه نه) و تراوه که نه که رنده وه

بو ناوه راستی هه زاری یه که می بیسی یا، هه روه ها جیر و که کانی

(یه خه ته نره) که لای نیمه به رطلیله و دغه) ناسراوه له ده ورو

به ری عالی . . . ری پاشی عیاب به همان شیوه‌ی زمان نوسراوه ، له ته نشینه
 نیم زغافه ویره بی یانه وه که لیک زاروی جیا جیاش لهه بیون که له مانه
 زغانی ویره بی (لهندی ناوه راسه) په یاد بیون وه کوو (پالی) واته زغانی
 بوذ یغانی خوارووی لهیندستان وه زغانی (پراکرت) که که لیک زاروی
 لهه بیه ، له زاروه جیا جیا کانی زمانه کانی لهندی ناوه راسه زغانی
 (لهندی نوی) په یاد بیون وه که نه مر وگه لیک زاروی لهه بیه له وانه زغانی
 قه ره جه کان .

۷- نرانی ، لیک دیت له کون و ناوه راسه ونوی . به پی ی نه ونورا
 وانه ی بوغان به جی ماوه زمانه نرانیه کونه کان برتن له : (ناوینتایی)
 واته نه و زمانه ی ناوینتایی بی نوسراوه که زغانی ویره بی نایی (زه رده شته)
 کونترین به شی ناوینتایی نه و به نه به که (گاتا) کانی بی نوسراوه
 واته نه وهه قه سر ووده ناینیانه ی که کرایه له لایه ن زه رده شته وه
 و تراون . به نه کانی تری ناوینتاییان نه و تریک ناوینتایی نوی (به سنا
 به شته ، قدیقات . . . هتد) ناوینتایی نه که رسته وه . بوسه ده ی
 ته به ی شی عیاب . نه ختیک نوی تر له ناوینتایی نه وه به که بی ی
 نه لهن (فارسی کون) یا شتا وه که ی نه و نوسراوانه به که ده باره ی کاسا کانی
 لهه نه نه نشیطان (ده وری ، ۵۵۰ - ۶۶۰ پیش) له سهر به رده بی بی
 معنی نوسراوه ، گرنگترین وگه وره ترینیان نه وه ی جیای (بیستون) ه
 له نریک شاری کرفشاوه ، (سه کی) - واته زغانی (سلوت)

کان که له دهی سه و تهی بیستی عیاوه ناویان سه به وه به (سه دهت) و
 (نالن) ه کانیش ناویان نه بهن . نویسه گانی که مر و یا جهاوهی نه مانن .
 (عیدی) - واته زمانی عید کان که له دهی نویسه می بیستی عیاوه
 ناویان سه به . له هیه زوسته یه که به ولوه تانبی تا هیی که له م
 زمانه نه دوزراوه ته وه .

ناویاتی به زمانیکی (روژ سه لاتی بالووری) ئیران نه ناسریت .
 فارسی کون یا پارسی به زمانیکی (روژ ناوی خوارووی) ئیران
 هکی به زمانیکی (بالووری) ئیران وه عیدی به زمانیکی (روژ ناوی
 بالووری) ئیران نه ناسریت .

له شیوه هیا هیا گانی زمانه (ئیرانیه کونه کان زمانه (ئیرانیه
 ناوه راسته کان) په یه ابون . له وانجا فارسی ناوه راسته که پیشی
 نه ووتریت (په هله ویک) که زمانی ناسی و ده وله تی سامانطان
 (۶۶ - ۵۱ - یاش) بروه ، هه روه ها (سولک) ، (یادتی) ، (ساگی) ...
 هته له زمانه ئیرانیه ناوه راسته کان .

له زمانه ئیرانیه ناوه راسته کان زمانه (ئیرانیه نوی کان)
 په یه ابون وه کوو . فارسی نوی ، که نه که ریته وه بو . ه سال
 یاش ، هه روه ها کوردی ، تاجیکی ، نه فغانی ، بلوچی ، پامیری و
 نویستی هس له زمانه ئیرانیه نوی کان .

به زمانه هندی و ئیرانیه کان به سه ریبه که وه نه ووتریت کوه له

زمانی «هیندو-ئیرانی» یا «ناری» .

له ره نه نی ، له سه ده ی بیخه مه وه به هوئی گو رینن انجیل و
له نذیک نوسراوی ناینی و غیروی وه به م زمانه نوسراو که به ، نه م
زمانه بی نه و تربت نه ره نه کون یا کلاسیکی که بیوا واره له گه له نه ره نی
نه هر که بی نه نه لکن نه ره نی نوی . نه ره نی نوی له سه ده ی پانزه
هه مه وه جیگی نه ره نی کونی گرتو ته وه ، وه چه نذرا و نیکی بیایای
هه به .

۴- فریگی له زه طایفون داله بالووری ناسیای یووک داقه ی
بی گراوه به لام نه هر و له نا و هوه ، به لکه ی بوونی فریگی کون هه نذیک
نوسراوی دوزراوه به که نه گه ره وه بو سه ده ی هه و ته می بیسه ،
فریگی نوی نه گه ره وه بو زمانه ی بوعانه کان .

۵- تراکی له سه ره تاداله ناوچه ی بالووری به لقان یا شان له
ناوچه ی باکووری روژ هه لاته داقه ی بی گراوه ، تائیتا له و سه و
چه نذرا و نیک زیاتر هه می که ی لی نه زانراوه .

۶- هیتی - واته زمانی اعر تقریه تی به ناو بانگی هیتیتان
که له هه زاری دووه می بیسه ییاد ده سه لاتیکی زوریان هه بووه .
یا سه اوه ی نه م زمانه له سه لاتیکی ۱۹.۷ و ۱۹.۷ داله بوغانز کوی
دوزراونه ته وه که له هه زاره ها نوسراوی معنی بیک ها تووه ده باره ی
غیروو ، ناین ، یا سا که به سه ی زوریان نه گه ره وه بو سه ده کانی

۱۵ و ۱۴ هـ ییسی . هیتسیطان له سه ر ده ستی فریلکایان و هوزنه کانی
خزعیان له ناو هیوون . تم له ناو هیوونه بوو په لهوی له ناو هیوونی زمانه
که شیان .

۷ - توخاری - له سه ره تایی تم سه ده یه دا له توورغان سه ره ها
ده ستیووس په تم زمانه دوو زارونه ته وه که دوو زار اوی له یه ک
نزیک بیان نه ده له وانه یه کیلیان تا سه ده ی سه و تم له ناو هیو ی
کویا و توورغان سه ی بی کر اوه .

۸ - یونانی ، کونترین زحانی دایندوب له ورپی اا ه له نه ورویا ،
که سه ریا وه کانی نه که رینه وه یوسه ده ی له شته ی ییسی عیا که به
لهوی ده سه لاتی یونانه کانه وه له کاتی خوی دا زور بل و بوته وه .
له سه ره تا دا تم زمانه له سی زار اوی که وره ییک هاتبو بیان
یه ک زحانی و تزه یی ییک ها تووه که یی نه لئن (کوینی) واته زحانی
هه هوان . زار اوه کانی یونانی نوی نه هینه وه سه رکوینی به لام زور
گور ایان به سه ردا ها تووه . زحانی نوومی یونانی نوی زور له
کوینی وه نزدیکه .

۹ - له بانی - له نه لبایاوه له په ند به شکی نیوه دوگره ی به لقان و
خوارووی بئالیاقه ی بی نه کرتت . ته نیاله سه ده ی نوی طان دا
به لکه ی بوونی هیه . دوو زار اوی هه یه بیان نه لئن ؛ (توسکی) و
(گیگی) .

۱- تلوری - له دهی درانزه لهه می پشی عیاداله به شیک

زوری که وروپا له ده ریای روز هه لاته وه تا ولاته کانی ده ریای ناوه راست
وه له نه وروپای روز ناواوه تا ناسیای پچوکه به کار هه تراوه، نه ووله
به ندو شه و ناوی شوین و که سانیک زیاتر هیهی لی نه ماوه ته وه.

۱۱- ئینالی، دووبه شی زور جیاواز نه گریته وه؛ (لاتینو - فالیک)

وه (توکلی - کوعزی) گرنگترین به شی به که م لاتینیه که له سه ره تا دا
زمانی شاری روما بووه و له پاشا به هوی ده سه لاتی رومه کانه وه بووه
به زمانیکه هیرانی. به لکه ی بوونی لاتیخی له سه دهی ته شی پشی

عیاهه هه به که له نوسراوه و ویریه کی ده و له هندی رومی دا نه پیریت.
زمانه رومانیکان واته ئینالیایی و ساردینی، پورتوگالی، ئیسپانی،
کانه لاتی، نه ره شی، ریتورومانی و لیتوانی گورانیکی زیندوکی لاتینیه.

به شی دوووم که ته نیا به هوی هه ندنوس و نله وه ناسراوه هه ره له
زه مانی کون داله ناوچوون. زور ری تی نه هیهت که هه، دوو به شه که
له بنه ره تا دوو زمانی «ئیندو - نه وروپی» به به خو بوون وه

ته نیا به هوی دراومینتیه جو ره به یوه ند به کیان له ناوا دروستا بوونیه

۱۲- کیلیتی، له نیوه ی به که می لهه ناری پشی عیاداله میشی وه کوو

تلوری له به شیک زوری نه وروپا دا بلا و بوووه. له طانی هوی دا
له دوو به شی بیک هابوو، کیلیتی (زه میشی) و کیلیتی (دورگه ی).

هه لگی نیشانه ی کیلیتی زه میشی کیلیته کانی له نه پانیا که

به لگه ی بوونی زمانه که یان نه گه ررینه وه بوسه ده ی شه می نیسی
 هه روه ها گالطان له نه ره ناو لینه کان له ولاته کان ی نالیب له خوارووی
 نه لانیا ، کیتالییا ، نیوه دورگه ی به لقان وه گه لاته کان له نامیای پچو واک
 کیلیتی دورگه ی تا نه مرۆشی چه نه به شیکی به زیندوتی ماوه ته وه که له
 دووزارا وینکی دست ؛ ئیری و بریتانی ، ئیری له ئیر له نه و سکو تی له
 سکو تله نه نه هینه وه سه ره به شی ئیری ، کومری له ویلز و کورنی له
 کرو نوال وه بریتوی له بریتانیه نه هینه وه سه ره به شی بریتانی ، کیلیتی
 دورگه ی به ئیری ده مستی کان که نه گه ررینه وه بوسه ده ی شه شه م
 زارا وه طانی که ی شه به شه بوختیک له ئیری نوی ترن .

۱۷ - گرمانی ، هه ره له سه ره تا وه ئه بی به سنی به شی جیا وازه وه ؛
 گرمانی باکووری ، گرمانی روژ ه لاتی و گرمانی روژ ناوایی ، (گوتی) که به
 لهوی وه رگزیانی الخله وه له سه ده ی چوارده وه به لگه ی بوونی ههیه
 به نویفه ری گرمانی روژ ه لاتی نه زهردی ، شه به شه ی زمانه گرمانی
 نیه کان نه مرو له نا و هیون ، گرمانی باکووری که له گرمانی روژ ه لاتی
 وه نزیکی تره وه ک له گرمانی روژ ناوایی له سه ده ی چه و ته وه
 به لهوی کو فله لگی نوسرا وه وه به لگه ی بوونی ههیه ، شه به شه تا
 سالی ۱۵۰۰ به باکووری کون ناو نه بریت ، یاسی نه وه نه بیست
 به دوو به شه وه ؛ باکووری روژ ه لاتی و باکووری روژ ناوایی ، باکووری
 روژ ه لاتی وه کوو ؛ سویدی و دانیمارکی ، باکووری روژ ناوایی

وه کوو : نه روپي وئيله ندي، گر نلتريني نه م چواره ئيله ندي کونه که
 له ئيله نده وئيره به کی ده وله وه ندي له پوو، وه کوو : ئيدا، سرودي
 کاله کان، چيرو که کانی ساکا، له سالی ۱۵۰۰ به ولادوه که م زمانانه
 ناوئه برين به : ئيله ندي نوي، نه روپي نوي، سویدی نوي، دانمارکی نوي،
 گيرمانی رور ناوایی وه کوو : انگلیزی و فریزی وئه لانی، ئه طانی دوو
 چوره : ئه طانی به و نه که لانی نرم، انگلیزی و فریزی زورتر له به که وه
 نریکن، نه طانی نرم له توانی نه لانی به رزو که نللو فریزی دا نه وه سالی
 کونترین پله ی نه طانی به رزو که لانی به نری کونه که نه که ریته وه پو
 ده ده ی که شتم، له سالی ۱۱۰۰ وه تا ۱۵۰۰ به نه طانی به رزی ناوه راسته
 ناوئه بریت، یاشی نه وه پی ی نه ورتت نه طانی به رزی نوي، کونترین
 سووه ی نه طانی نرم زاکسی کونه، له سه ده کانی ناوه راسته وه پی ی
 نه ورتت نه طانی نرمی ناوه راسته که له سه ده ی شانزده هه وه به ره و
 نه مان نه هیته .
 نه ورتت نه مروته نیاوه کووزار اوئلی ناوه پی قه ی پی نه کریت له پی ی
 نه لاین « پلاته دوپچ »، فره نکی نرمی کون دیان نه هیته وه سه نه طانی
 نرم، له م به نه هوله ندي نه مروته به رابوو .
 انگلیزی کونه یا انگلو - زاکسی وه کوو نه لانی به رزی کون و زاکسی
 کون وایه، له سالی ۱۱۰۰ وه تا ۱۵۰۰ ناوئه بریت به انگلیزی ناوه راسته
 یاشی نه وه انگلیزی نوي ده ست پی نه طات .

فریزی که بر رسته و بوسه ده گانی یازده هم و چهارده هم نه هم مو تا غه
نا و نه بریت به فریزی کون ، زمانه خلاصی له به لیلیا دیان نه که بر رسته و
سه رگرمانی روژ ناوا .

۱۴ - بالتی ، که لیتاوی ولتی و پروسی کون نه گرتنه و نه . به لکه ی
بووینان له سه ده گانی نوی دا له به لیتاوی له و نره ی عیلمی دا زور
ده و له عه نده . لیتی زور له لیتاوی و نه نریکه به لام له رووی زمانه و نه
بیکه و توو نره . پروسی کون سه ربه قووتره به لام نه حرف نا کا وه .
به لکه ی بوونی ته نیا چه نه به یکه ریکه که نه که بر رسته و بوسه ده گانی
یازده هم و شانزده هم .

۱۵ - سلاچی ، له سی لوقه له زمانی که و ره بیکه ها تووه : سلاچی
خواروو ، سلاچی روژ له لاتی و سلاچی روژ ناوا یی . سلاچی خواروو و نه کو
بولگاری ، سربو کروات و سلوونی ، سلاچی روژ له لاتی و نه کو و پروسی که
رووسی که و ره و چووک و سی که گرتنه و نه ، سلاچی روژ ناوا و نه کو و چیلی و
لوقانی و پولونی و چه نند زار او لگی تر که نه حرف نه مایون .

له هه خوئنه زمانه سلاچی له کونتر بولگاریه ، له به رته و نه له رووی
زانتی زمانه و نه له هه خوویان گرتنه ، بولگاری کون که نا و نه بریت
به سلاچی که نینه نه که بر رسته و بوسه ده ی تو یه م . به لکه ی بوونی به
هوی ته رجوعه ی انجمله و نه له یه .

نه سه باسیلی کورت و گتی بوو له سه زمانه « سینه و نه و رووی »

کان . هیوام وایه له ژماره ی کائینه دا بتوانم نه خستیک زیاتر له مه
زمانه ئیرا ئینه کان بنووسم

ک. ف

هینج لهم وتاره دا وشه ی (زاراوه) بهمانای (لهبه) وه وشه ی
(زاراوه) بهمانای (عصطح) بهکار هینزاوه.

insititut kurde de paris

زمانه ئیرانیه کان

له ژماره ی پینوودا به پینوویه کی گیتی باسی « زمانه هیندو- ئه ورو
پیه کان » مان کرد . پیه کیلکه له لقه گرنگه کان « زمانه هیندو- ئه ورو پیه کان »
« زمانه هیندو- ئیرانیه کان » . « زمانه هیندو- ئیرانیه کان » ئه بن به
دوو به سه وه : « زمانه هیندیه کان » - که له وتاری پینوودا به کورتی
باسمان کردن وه به زمانه ئیرانیه کان « - که له م وقاره دا زیاتر له سه ریان
ئه دوی ئین ! -

« زمانه ئیرانیه کان » له « لۆن » وه تاوتی « و لۆنی » بیلکه دین
« فیدی » ، « تایی لۆن » ، « ئاوی تایی » ، « فارسی لۆن (پاستان »
له زمانه ئیرانیه لۆنه کان « ن

« فیدی » - واته زمانی (فیده کان) که له مه دهی نوویه می پیتی
میلاده وه له نوسراوه مینیه کان دا وه لۆن در اوسنی رۆژ هه لاینا
ئاسوریه کان ناویان هه یه . فیده کان له ناوه شاخاویه کان رۆژ
ئاوای ئیران دا ئه ژریان . پیاپیه خێمان شاری (هه که تانه = ئیلکاتانان
هه هه دان) بوو که مانای « شوینی کو پوونه وه » ئه گرێته وه .
فه زمانه وای فیده کان له سالی . هه ی پیتی میلاد له سه ر
ده ستی (کوروشی) دا لۆتایی پی هینرا .

له زمانی « فیدی » له ناوی هه نه شار و فه زمانه ی سوپام
هه نه و ته یه کی که م نه بێت هه یی تر به چی نه ماوه یا راست تر

به لام زور یا حی ثم کاته به جوړه تیبلیکے نور او نه وه که یعی
نه و تربیت « تیبی ناوی تایی » .

ثم یا رجه یعی خواره وه نمونه یه که له « ناوی تایی » .
« کام نه یعی زام کوثرانه یعی نه یایی . یه ری خفه بیته و شی نه
یه مه نه جاده دختا . نه نیت ما خنه و شی یا قرزانا هه یا نه بیداره
له یه و شی یعی سکتارو دره گفه ننو . که نا نوافه زدا خنه و شی
نه هورا » .

وانه : « له کام ولایت خوم باره وه ، بوکوی نیم خوم باره وه ؟
له یاکه وله کاری تایی دو و درم رانه گرن ، وه زبیره کان خوشنودم
نانه نا هه روه ها کار به ده سه نار و واگانی ولایت . کیتر یهونت
رازی بکهم نه یعی که وره ی دانا » .
« ناوی تایی » به زمانگی « کیرانی یعی ناووری - روز هه لاتی »
دانه تربیت .

« زه نه » - نه و به شی ناوی تایی که له کمال لیلانه وه دا

به زمان و به تیبی « یه هله وی » نور او هه .

« یازنه نه » - نه و نور او هه یه هله و یانه یه که به « تیبی ناوی تایی »

نور اوون .

« فارسی کون (پاکستان) - به و زمانه نه لیل که له ده وری

نه زمانه وایی له هه خافه نشیه کان (دا . ۵۰ - ۲۲۰ یعی میلاد) له

ولایتی دیار سا - نیوه رووی روژگواوی کیران (قه ی بی کر اوه ، یا سخاوه ی
ئه م زغانه ئه و نو سراوه بیخاننه ن که ده رباره ی جهنگ و سه رکه و تنه کانی
یا تا یانی هه خاوه ئه له سه ربه رده هه لکه تراون ، گرتو بیان که وانی
هیای (بی توون - نزیک کره ئه) و رده ختی جه ئه - بیوه یولی
نزیک شیرازان .

ئه م یار جهه ی خواره وه که له هیای بی توون به سی زغانه نو سراوه
(فارسی کون ، عیلامی ، بابلی) بوونه یه که له « خاسی کون » : « که ده م
داره یه قه وشی ، خنایه تیاقه رزه که ، خنایه ئه خنایه ئیانم ، خنایه ئه
یار سه ی ، خنایه ئه ده هیوانام ، خنایه هیایومه ، ئه رشافه هیای
ئه یه هه خاوه ئه .

تاتی داره یه قه وشی خنایه ئه ، فه نا بیاق ئا سه ، خنایه هیای
یتا ئه رشافه ، ئه رشافه هیاییتا ئه ریاره ئه ، ئه ریاره فه هیاییتا هیش
هیا یی بیتا هه خاوه ئه .

واته : « من داریوش ، شای گه وره ، شای سلیمان ، شاله یارسی ،
شای ولاتان ، کوری خنایه ، نه وه ی (کوره زای) ئه رشام هه خاوه ئه
داریوش تا ئه لبت ، باوگی من خنایه ، باوگی خنایه رشافه ،
باوگی ئه رشام ئه ریاره فه ، باوگی ئه ریاره فه هیش ، باوگی هیش
هه خاوه ئه . »

ئه م یار جهه یه کی که مه له نو سراوه که ی داریوش یکه م را ۵۵۱ - ۴۸۵

بیش عیلا دی که له چهای بیستون نوسراوه . ته نیابو نمونده نه ونه خته مان
خته به رجاو .

« فارسی ی کون » به زمانیکی « کیرانی ی کونی نیوه روئی - روژ ناوایی »
دائه زیت .

له شیوه جیلا وازه طانی زمانه « کیرانیه کونفکان » زمانه کیرانیه ناوچیه
کان « به ید ابوولی .

« سوگری » ، « کورزی » ، « سالی ی ناوچی » ، « بالتری » ، « یارئی »
« فارسی ی ناوچی به هله ویک » له زمانه « کیرانیه ناوچیه کان » ن .

« سوگری » - له (سوگودا) که ناوچه ی کیتای (سه مهرقه ندوبوفارا
له کوز بیکتانی سوقیتی) نه که ریتیه وه قه ی پی کراوه ، نه که زمانه له مهده ی
به که می عیلا دی داله سه راهی نایایی ناوه ندی دابه کار هینراوه ، کونترین

به لکه ی بوونی وه کوه له نوسراوانه داله ریکله ویت که له سه ره تایی نه
سه ده به داله (تورکتانی روژ هلات - چین) دو زراونه ته وه ، نه که ریتیه
وه بو سه ده ی چواره م ، نه م نوسراوانه به پی ی ناوه بو که کانینان کراون
به سئ به شهوه : (بودایی) ، (یسیایی) ، (رامانی) .

« سوگری » به جوژه تیبیک نوسراوه که له تیبی « نارایی » به وه وه گراوه .
یا سماوه ی نه م زمانه له هه ندیک زاراوی زمانه طانی روژ هلاتی کیران دا
نه سزیت وه کوو زاراوی « به غنوی » که له هه ندیک ناوچه ی کون
بیطان قه ی پی نه کربت .

«خوارزمی» - له ناوچهی کوزبک تانی تهر و قهه یی چا کراوه . کونترین به لگه یی
بوونی نه گه ررینه وه بو سه ده یی سنی یم . یا شماوه به کی که م له م زمانه
به هی ماوه که برینه له ناوی روژ و عانگک و نه ستره و روژانی جه ژن و
چه ندو شه به کی که م .

«سالی ناوخی» - له یه کلاک لزاراوه کانی «سالی کون» به یدابووه .
کونترین به لگه یی بو کراوه کوله و نوسراوانه دا ده رکه که ون که له سه ره تایی
نه م سه ده یه دا له ولایی (خوته نی کون - تورک تانی هین) دوزرا و نه ته وه
نه گه ررینه وه بو سه ده کانی دووه م و سه یی هی میلادی . نه م نوسراوانه به یی
له یندی نوسراون . ناوه روکه طایان برتین له نه فانه یی تایی و له نوسراوه و
نوسراوی یزیکی .

«بالکری» - شیوه یی کون ناو نه برینه به «توخاری نه هلی» له ناوچه یی
(بالکری = به لخ له نه فغانستان) و روژباری (به کچون = نه موده ریاقه یی
یی کراوه . به لگه یی بوونی چه ند نوسراویکی که عقله له ناسیای ناوه ندی
دوزرا و نه ته وه و نه گه ررینه وه بو سه ده یی دووه م و سه یی هی میلادی .

X

«وگدی» «خوارزمی» «سالی ناوخی» «بالکری» له زمانه
«کیرانه ناوچیه روژ ره لایته کان» ن
«بارتی» - یارینه کان له سالی ۳۶۳ یی هی میلادی ده وه تاسالی
۳۶۷ یی میلادی له کیران هوکیان کردووه . کونترین به لگه یی بوونی

زمانه که بیان و کوه و نوسراوانه داده رنه که ویت که له عالی a a له
 (دهه ورافان) دو زراونه مه وه که رنه وه بوسه دهی به که می میلادی.
 سه ریاهه به کی زوری نم زمانه که له و ترانه کانی شاری (تورفان) له تورکتانی
 چین دو زراونه مه وه که رنه وه بوسه دهی سی بیسم تا سه دهی سه و ته می
 میلادی. به سه زوری نم نوسراوانه له که ده بیاتی (عالی) بیک دین.
 «پارتی» به جور به بیک نوسراوه که بی یی که و تریت «پستی پارتی»
 یا شاهوه می نم زمانه که له و له هتیک و سه ی زمانی «نه سه نی» و
 هه نذیک له زاراهه کانی باکووری روژ ناوای تیران دا به ریاهه که ویت
 «پارتی» به زمانیکی «تیرانی ناوینی باکووری - روژ ناوای» دانه زنده
 «فارسی ناوینی - به هله ویک» - واته زمانی کانی و ده و له تی سی
 (سایه کان) که له ساله طانی (۶۶) - (۶۷) میلادی داله ناوچه می
 تیرانی تیتا و روژ له لاتی دجه هوکیان کردوه. نم زمانه که لیک
 نوسراوی لی به چی ماوه که زوریان ده باره می کانی (زه رده شتی) ن
 کوترینیان نه وه به که له لایه ن داچه زرنه ری هه هانزه والی و
 (سایه کان) هوه (نه رده تیری یا به کان ۷۷ - ۷۸) له
 رنه قتی روسته هم (تیک) (ته ختی چه فید) له تیر وینه به کی له به رد
 هه ل که تراوی خوی و (ناهور افزدا = تور افزدا) نوسراوه که تبادانه لیک
 «نه سه وینه می هه زدا به رسته که رته خ شته تره شاهه نای تیرانه کان
 که که حیته وه سه رخواطان و کوری شای خوایی پایه کی» «نه سه

وئەي ئورمەزد خۇدايە .

لە ھەر تادا ساھابە كان بەھى زمان (يونانى ، پارىئى ، ساھابى)
ئەيان نۇوسى ياشان بە دوو زمان (پارىئى ، ساھابى) لە دوالى دا
ھەر بە زمانى (ساھابى) واتە بە ھەلە وئىك ئەيان نۇوسى .

«بە ھەلە وئىك» بە جوۋرە يىتىك ئە نۇسرا كە لە «ئىسى ئارامى» ، يەوۋە
وہ رگراوہ وەئە رتسى بە ھەلە وى «ئە ناسرىت» لە بەر كە وەى بەئە
زورى نۇوسە رە كان (دېيران) ئارامى بوون گە ئىك وئەى ئارامى
كە وئوتە ناو زمانە كەمانە وە . ئەم وشانە لە كاتى خوئىندە وە دا

بە كە ر ئەكران بە «بە ھەلە وى» بوۋىنە ئەيان نۇوسى (كوما) و
ئەيانا خوئىندە وە (رەز) يا ئەيان نۇوسى (مەللىن مەلكا) و ئەيان
خوئىندە وە (شاھنشاھ) خوئىيان بەم جوۋرە وشانە يان ئە وئ
(كوزاخرىن) كە ماناى (دوۋزىنە وە وەئە مەف كردن) ئە گرىتە وە

(كارناھە كى ئە رتە وئىرى يا بە كان) ، (زەندى ئە يىتالى) ،
(دەين كە رت) ، (بون داھىشەن) وە (شەكەندە گومانىكە ئىجار) لە
نۇسرا وە گرىنگە كانى زمانى بە ھەلە وىن ، ئەم پارچە بەى خوارە وە
كە لە (كارناھە كە) ە وە وە رگراوہ بوۋىنە بە كە لە «بە ھەلە وئىك» .

«ئوتە ساھابى ئىپايە ك بووت . ئوتە ھەم قاسى ئە ياكى
گوسىبە ندان بووت . ئوتە ھەم توغھە كە (ى) دارامى دارايان بووت .
ئوتە ئە نذە ر دووشى خفە تا يىكە (ى) ئە لە كە نذە ر كوۋرتىك ئوتە

زبان راقشیکے بیسات، توت تہ یاک کوریکان سوپانان رفت.
وانه: «سان سوپانی بایک بوو، هه مته له لای عه ره کان
بوو، له توخنی دارای نه وهی دار ابوو، له کاتی فه رفانزه وای تہ که
نده رای کردبوو وه هوی لای کورده شوانه کان (کورده کوچه
ریه کان) شار بووه».

«یه هله ویک» به زمانیکی «تیرانی ناونجی نیوه روی - روت
تاوایی» دانه زیت.

یاش له تاوچهونی ده هه تی سامانیه کان وبللا و بوونه وهی تانی
تیرام له تیران داله بای «یه هله ویک» زمانیکی تانی نوی وانه
زمانیکی «عه ره بی» بوو به زمانیکی ره هجی، به سئی زوری زه رده مته کان
هه لاتن وچوون بو هیندستان، (پارسی) کانی تہ مرو یا سواوهی تہ و
زه رده متهانن که له کاتی بلو و بوونه وهی تانی تیرام دای تیرانیا
به جی هیت وچوون بو هیندستان.

«یه هله ویک» و «زمانه تیرانیه تاوچه کان» ی ترکه لیک
گورانیان به سه راهات وگه لیک زمانه و زار اوی نوی یا نالی یه ید
بوون، له وانیه وه زمانه «تیرانیه نوی کان» یه ید ابوون.

«فارسی نوی» «تاجیکی» «په ستو» «کوسی» «کوردی»
«به لوهی» «هه ساری» «تاتی» «تالی» «له زمانه «تیرانیه نوی کان» ن

«فارسی نوی» - زمانی ره سی ده وله تی نرانه، نزله ی

۱۴ علیون که سی که زیاتر له نیوعلیونیا ن له ده ره وه ی نر ان که نرین
قه ی بی نه که ن .

«فارسی نوی» نه هیته وه سه زمانی «ده ری» که نه که رتقوه

بو نوه ی دووه سی سه ده ی سه وته می میلادی، تا سه ده ی ده ییم که تم
زمانه له گو ران وینک ها تا بو واکه وکاته وه وه کوو زمانی کی نو سوا ی
سه ره خو چنگر بو وه (مانا عه ی غیر ده وه سی) که له . ه ه هزار
به یته زیاتر ییگی ها تقوه بو ونه یه کی به رزو جوانی بو وه ی کلاریگی
«فارسی نوی» به . مانا عه نه که رتقوه وه بو نر یکه ی ه هزار

سال له سه ویسی . تم دیرانه ی خواره وه چه ند به یکلان له مانا عه :

از ینگون ه ه رها هیان سی جوان از یان همی یافتندی روان
هوگرد آه ندی از یان دویست برانان که نشناختندی که کیست
خورشگر برایتان بزی هندو قسی بدادی و همی از نادیش یسی
کتون کرد از آن تخمه دار دتراد کز آبا د بزدل نیاید سی یاد
بود خا نرا مانان سراسر ایلام ندادند در دل زبزدان هراسی

وانه : «بهم جو ره هه رعانگی سها لاوژیانی نه یار نر را . ماننکی

دو سه ده له مانه گرد بو ونه وه به و جو ره ، که که سی نه ی که نامسن که
کتن . هیته که ره ند بز ن و وه رریگی نه دانی و ره وانده ی که نرو
کوی نه کردن ، کیستاکورد له نه وه ی تم تو غمه به که یادی نا وه دانیان

کتابه یی رووسی که نو سرتت، و نووسی، یا سناوهی «سالمی کون» و
«سالمی ناوینی»، ه وه به زمانگی «نرانی نوگی باکووری» دهانه نرتت،
«کوردی» - نزیکه ی دوانزه ملیون که سی له روژده لاتی تورکیا و
باکووری روئا وای نیران و باکووری عراق و سوریا قه ی بی که کن
کو نترین زمانی و نژده یی کوردی زاراوی (هه ورائی)، به لام له یی به الله یی
ته و او نیه بو و طاری کردنی له و کاته ی که به م زاراوه ده ستا کواوه به
هونینه وه و نووسی یی، له و قانه ی یئا و یئا هاتوون به تا بیجی
ده رباره ی (عاریفه تو سیرتالیاری) وای ده رکه خه ن که یی
بلا و بوونه وه ی نایی بی لام له کوردستان به م زاراوه سیر هونراوه ته وه
هه تا سه ره تای که م سه ده یی زاراوی (هه ورائی) به کتای بووا ه
زاراوه و و نژده یی کانی زمانی کوردی، له و کاته وه وه به تا بیجی له
یاش مه رری هیرانی ی به که هه وه له و نا و جانه داکه «هه ورائی» زمانی
و نژده یی بو واته له کوردستانی نیران و به سیک زووری کوردستانی
عراق به ره به ره زاراوی «سلیمانی» بووه به زمانی و نژده یی له مرو
زمانی «کوردی» به دووزاراوه که نو سرتت :

کرمانجی - که ره رتته وه بو سه ده ی سانه هم (مه لاری جهزری)
له کوردستانی تورکیا و به سیکلی کوردستانی نیران و عراق و کورده کانی
وریا و به کیتی سو قیت قه ی بی که کن، له کوردستانی تورکیا و
له سوریا به یی لرتین که نو سرتت وه له یه کیتی سو قیت به یی رووسی

وه له کوردستانی ئێران و عێراق ته گه ر نووسرته به تېپي عه ره بي
ته نووسرته .

لهماني - ته گه ر شه وه بو شه وه ي به كه حاسه ده ي نوو ده هم
له (ناگي 1787-1800) له كوردستاني ئيران و عيراق زمانى و نيره ي
«كوردى» ه به تېپي عه ره بي ته نووسرته .

«كوردى» به زمانىكى «ئيرانى نووى» باكوورى - روژئاوى
ته ناسرته .

«به لوهمى» - تريله ي 1800 ه ليو ن كه س له بلوچستان (روژ
ئاوى پاكستان) و ته فغانستان و ئيران و به كته سوقيته (كوفارى
توركانستان) و عه همان قه س ي ته كه ن . به زمانى «به لوهمى»
كه لىك شه و فوللورى و نيره عه به ترخ له به .

«به لوهمى» به زمانىكى «ئيرانى نووى» باكوورى - روژئاوى «نصارت
«هسارى» - تريله ي 1800 ه ليو ن كه س له فغانستان و

ئيران قه س ي ته كه ن . (هساره كان) له شه وه ي ته و عه خولان
كه له سه ده مانى يانزه لهم و هوار ده هه م دا له نا و هه ي ئيران و
به شكى زورى روژهلان ناوه راستا هوكيان ته كرد به لام ئيستا
به زمانىكى ئيرانى قه ته كه ن واته زمانى ئيشوى خويان له بيرجه ته وه
«تاتى» - تريله ي 1800 هه زار كه س له سه روى ره شه
«ئيران» و له نازه ربايجانى ئيرانى و سوقيته و داغستان قه س ي

بی که نه نا، «تاتی» به زمانگی «تیرانی نوی نویه رویی - روژ ناوی»
دانه نریته .

«تاتی» - نریله ی ۸ هه زار که سی له ناوجه کافی که ناری
ده بهای قه زوین له سه ر سنووری نازه ربایجانی موختی و تیرانی
قه ی بی که نه ن «تاتی» به زمانگی «تیرانی نویی باکووری
روژ ناوی» دانه نریته .

له ناوجه ی (یا قه) له سه ر سنووری به لیس موختی و نه فغانستان
نریله ی ۱۰ هه زار که سی به چه ن زار اوگی تیرانی قه نه که ن له وانه
«دیه زغوری» که له ریزی زار او «تیرانی» روژ له لایه کان «دانه نریته»
له داه نی جیا کافی (هیندوکی) له ناوجه ی (کافغانستان) که
تستانی که لنین (نورستان) له سه ر سنووری باکووری روژ له لایه
نه فغانستان و پاکستان نریله ی ۱۰ هه زار که سی به زمانگی که دوین
که نیشانی زمانه تیرانی و زمانه هیندی که مکی تیدا به وه زور له
زمانی (ده ردی) وه که زمانگی هیندی نریله وه له وانه به یا سماوه ی
نه و کانه بیته که هینتا زمانه «هیندو - تیرانی کان» له به کی
جیا به بو و بوونه وه .

سه ره رای نه فغانی باسمان کردن هه نندگی زار او تیرانی همن
که تا تاستاسخ نه کراونه ته وه که نایا زمانگی سه ره به خو بیگی دین
بازار او ی زمانگی ترن له وانه «گیلانی و عازنده رانی» به

نسبت زفانی «فارسی» وه، وه «لوری و به ختباری» به نسبت
 زفانی «کوردی» وه. که وی سه رنج رانه کیشته «گللانی و عازنده رانی»
 له زار اوه «با کووریه - روژ ناوایه کان» ن وه کوو زفانی کوردی
 که هی «لوری و به ختباری» له زار اوه «نغو ره روویه - روژ ناوایه کان» ن
 وه کوو زفانی فارسی.

که عبا... کوورت بووله به زفانه کیرانه کان بی که وهی
 باسی زار اوه جیا و له کانی هم ره که یان بکریته. هیوام وایه له
 زفاره می گاننده دایو اینه خستلی زیاتر له به زفانی کوردی و
 زار اوه کانی بنووسم.

کیتی که وهی و قاره کهم کو مایه بی به سیم چه ز که له که وه می
 بلکم که وشه (کیران) له (بووی کاربانم) وه هاتوو که مانای
 (خاکی کاربا) که گریته وه. له «فارسی ناوچی» به هله ویک «دا
 کوورابه «بووی کیران» له «فارسی نوی» دابه «ایران» به
 یای در کتر «بووم» له «به رو بووم و بووه له ربه» یی کوردی دا
 که بکریته. مانای وشه «کاربا» به ته وای ناز بکریته. له «سانگری»
 دا به مانای «گوره» سید» دیت.

که هرۆ زیاتر له. ه علیون که سه به زمانه کیرانه کان قه که له ن که
 به زوری لهم ولاتانهی خواره وه دانه ژین! کیران، که فغانمان
 یالمان، یکلین، ووقین، تورکیا، حیراتی، سوریا.

کرف

در چاره‌گانی نهم با سه (سه راهی نه‌وانه‌ی رُغاره‌ی بی‌شو):

۱- رشتی‌یاسی، گردویوسنگی نثراری و تاریخی او، چنانچه تا بان
تهران، بی‌سال، بدام به وسه رجاوانه‌دا که با بیان که طات وه
به و کتبانه‌دا که که میان به سه رجاوه هصفاوه ته وه ده رکه که ویت که
له یاسی الی ۱۹۲۵ وه له بیس الی ۱۹۵۷ را چاپ کراوه.

۲- علیرالدین سجادی، فیروسی که ده بی کوردی، به خداد ۱۹۵۷
۳- انصافه فردوسی، قوسه چاپ و انتشارات امیرکبیر

تهران بهار ۱۳۶۱ (۱۹۷۲)

۴- دکتر پرویز ناتل خانلری، زبان شناسی و زبان فارسی، تهران

خردادماه، ۱۳۶۲ (۱۹۷۳)

- Geiger, W. und Kuhn E: Grundriß der iranischen
philologie.

STraßburg 1895-1904

- Geldner, K. F. Avesta

institut kurde de paris

insititut kurde de paris

جدول الدر وسر الاسبوع

٧	٦	٥	٤	٣	٢	١	الايتمل
							السبت
							الاحد
							الاثنين
							الثلاثاء
							الاربعاء
							الخميس
							الجمعة

جدول الضرب

١٠	٩	٨	٧	٦	٥	٤	٣	٢	١
٢٠	١٨	١٦	١٤	١٢	١٠	٨	٦	٤	٢
٣٠	٢٧	٢٤	٢١	١٨	١٥	١٢	٩	٦	٣
٤٠	٣٦	٣٢	٢٨	٢٤	٢٠	١٦	١٢	٨	٤
٥٠	٤٥	٤٠	٣٥	٣٠	٢٥	٢٠	١٥	١٠	٥
٦٠	٥٤	٤٨	٤٢	٣٦	٣٠	٢٤	١٨	١٢	٦
٧٠	٦٣	٥٦	٤٩	٤٢	٣٥	٢٨	٢١	١٤	٧
٨٠	٧٢	٦٤	٥٦	٤٨	٤٠	٣٢	٢٤	١٦	٨
٩٠	٨١	٧٢	٦٣	٥٤	٤٥	٣٦	٢٧	١٨	٩
١٠٠	٩٠	٨٠	٧٠	٦٠	٥٠	٤٠	٣٠	٢٠	١٠

تقائيم نافقة

مقاييس الوقت

٦٠ ثانية = دقيقة

٦٠ دقيقة = ساعة

٢٤ ساعة = يوم

٧ ايام = اسبوع

٣٠ يوم = شهر

١٢ شهر = سنة

مقاييس الطول

١٠ مليمترات = سنتيمتر

١٠ سنتيمترات = ديسيمتر

١٠ ديسيمترات = متر

١٠ امتار = دكامتير

١٠ دكامتيرات = هكتومتير

١٠ هكتومتيرات = كيلومتير